

Työ- ja elinkeinoministeriö

Vastaus lausuntopyyntöön

Fortum Power and Heat Oy kiittää työ- ja elinkeinoministeriötä tilaisuudesta lausua HE-luonnoksesta laiksi ydinenergialain (990/1987, jäljempänä YEL) sekä Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 4 §:n ja Finanssivalvonnan valvontamaksuista annetun lain (879/2008) muuttamisesta sekä luonnoksesta valtioneuvoston asetuksiksi ydinenergia-asetuksen (161/1988) ja valtion ydinjätehuoltorahastosta annetun asetuksen (161/2004) muuttamiseksi. Pyydämme huomioimaan seuraavat asiat:

YEL

52 c § Suojaaminen sijoitustoimintaan liittyviltä riskeiltä

Esitetyn pykälän 2 momentin mukaan jos rahasto-osuuden arvon aleneminen olisi viittä prosenttia suurempi, olisi jätehuoltovelvollisen kuukauden kuluessa luovutettava VYR:lle vakuuksia siten, että näiden vakuuksien yhteismäärä sekä suojaosuuden kattamiseksi luovutetut vakuudet ja siihen siirretty ylijäämä ja voitto yhdessä rahasto-osuuden jäljellä olevan arvon kanssa vastaisivat kalenterivuoden rahastotavoitetta. Fortum painottaa, että koska vakuudet on ehdotuksen mukaan toimitettava nopeassa aikataulussa, tulee erilaisten vakuusvaihtoehtojen olla jätehuoltovelvollisten käytettävissä mahdollisimman joustavasti. Ainakin kaikkien 45 §:n mukaisten vakuuksien tulee olla hyväksyttäviä.

7 a luku. Asiantuntemuksen varmistaminen

Fortum pitää tervetulleena ehdotusta ydinturvallisuuden ja ydinjätehuollon erillisten avustusjärjestelmien ja tutkimusohjelmien yhdistämisestä. Ehdotus on tutkimus- ja kehitysnäkökulmasta hyvin perusteltu, ja mahdollistaa osaamissynergioiden hakemisen aiemmin erillisten tutkimussuuntien välillä sekä hallintokustannusten rajoittamisen.

53 a § Tutkimus- ja tutkimusinfrastruktuurihankkeiden rahoittaminen

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi tutkimusohjelmasta, jonka työ- ja elinkeinoministeriö vahvistaisi kuudeksi vuodeksi kerrallaan. Ehdotuksen mukaan ministeriö voisi tarvittaessa tarkistaa ohjelmaa esim. kolmen vuoden jälkeen. Fortum huomauttaa, että haasteena pitkäaikaisten tutkimusohjelmien vahvistamisessa on tutkimuksen ajankohtaisuuden varmistaminen koko ohjelmakauden kestäessä. Jotta

tutkimusohjelma vastaisi alan tarpeita, tulisi ohjelman puitteissa tehtävää tutkimusta lähtökohtaisesti arvioida perusteellisesti vähintään kolmen vuoden välein. Fortum ehdottaakin, että perusteellisten väliarviointien tulisi olla ohjelman kestäessä pääsääntö.

53 b § Ydinlaitoksen haltijalta ja jätehuoltovelvolliselta kerättävät maksut

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi maksujen suuruuksista vuosina 2023-2025 ja toisaalta vuosina 2026-2032. Ehdotuksen mukaan vuosien 2026-2032 maksu määräytyisi osittain lämpötehon megawattimäärän perusteella vastaavalla tavalla kuin nykyisin 53 a §:n 2 momentin mukaan, ja lämpötehon megawattimäärän kerroin olisi 280 euroa, sekä osittain siten, että maksuun sisältyisi kaikille maksuvelvollisille toiminnanharjoittajille samansuuruinen perusosa 360 000 euroa. Fortum pitää perusteltuna sitä, että maksuja on vuodesta 2026 alkaen tarkoitus alentaa, kun VTT:n Ydinturvallisuustalosta ei enää aiheudu avustustarpeita eikä vastaavia investointeja ole enää tarkoitus rahoittaa avustuksella. Fortumin käsityksen mukaan esitetty vuoden 2026 maksutaso on kuitenkin perusteettoman korkea ottaen huomioon, että maksun määrää vuonna 2026 verrataan esityksen mukaan Ydinturvallisuustaloinvestointia edeltäneen ajan tasoon, vuoteen 2015. Lisäksi tulee ottaa huomioon, että uusien periaatepäätösten myötä tutkimusrahoituksen taso on jo ennen vuotta 2015 noussut merkittävästi. Maksun suuruuden perustaminen esitetyllä tavalla indeksikorotukseen on aiheellista, mutta viittaus tulevan tutkimusohjelmakauden rahoitustarpeisiin on täsmentymätön ja tulkinnanvarainen. Uusi laskutapa perusosineen johtaa lisäksi siihen, että esityksen perusteluissa kuvattu vuodesta 2026 lähtien maksuihin tuleva alennus ei kohdistu samassa suhteessa kaikkiin luvanhaltijoihin, minkä vuoksi esitetty muutos vaarantaisi luvanhaltijoiden tasapuolisen kohtelun.

Fortum pyytää lisäksi esityksessä selvennettävän, ettei ehdotetussa pykälässä tarkoitettua maksua peritä sellaiselta toiminnanharjoittajalta, jolla on 16 §:ssä tarkoitettu lupa ydinlaitoksen käytöstä poistamiselle. Toiminnanharjoittajan ydinlaitoksesta saamat tulot ovat sidoksissa sen käyttöön kaupallisessa sähkön tai lämmön tuotannossa, ja tulon saaminen päättyy tällaisen tuotannon päättyessä. Maksuvelvollisuuden tulisi siksi käytöstä poistettavan laitoksen osalta loppua niin 1 kuin 3 momentissa tarkoitettua maksusta viimeistään ydinlaitoksen käytön kaupalliseen sähkön tai lämmön tuotantoon lopullisesti päättyessä.

Lisäksi Fortum pyytää kiinnittämään huomiota siihen, että jätehuoltovelvollisten määrän lisääntyessä Hanhikiven voimalaitoksen valmistuessa tulisi SAFIR-maksun absoluuttisen kokonaismäärän kuitenkin edelleen pysyä samana, sillä tutkimustarpeiden määrän ei odoteta lisääntyvän samassa suhteessa kuin tuotettavan megawattimäärän. Tämä tulisi huomioida maksuissa Hanhikiven valmistuttua.

12.6.2020
VN/10025/2020

Valtioneuvoston asetus Valtion ydinjätehuoltorahaston varoista annettavien lainojen yleisistä ehdoista annetun asetuksen 1 ja 2 §:n muuttamisesta

2 § Korko

Luonnoksessa esitetään tällä hetkellä voimassa olevaa asetusta muutettavaksi siten, että kahdentoista kuukauden Euribor-korosta riippumatta valtion ydinjätehuoltorahastosta jätehuoltovelvolliselle, tämän osakkeenomistajalle tai valtiolle annetusta lainasta perittävä korko olisi aina vähintään 0 prosenttia lisättynä 0,7 % prosenttiyksiköllä. Tällä hetkellä voimassa olevan asetuksen mukaan marginaali on 0,5 %. Fortum huomauttaa, ettei työ- ja elinkeinoministeriön asettaman työryhmän loppuraportissa¹ esitetty suositusta koron vähimmäismäärän nostamisesta. Vähimmäiskoron nostaminen heikentäisi merkittävästi takaisinlainauksen kiinnostavuutta jätehuoltovelvollisille ja saattaa johtaa siihen, etteivät ne käytä hyödykseen takaisinlainausoikeutta. Tämä johtaisi rahaston tuottojen pienenemiseen. Marginaalia ei tulisi nostaa.

Ystävällisin terveisin,

Fortum Power and Heat Oy

¹ Valtion ydinjätehuoltorahaston sijoitustoiminnan kehittäminen – loppuraportti. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2019:47.